

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Viite: Lausuntopyyntö LVM 18.10.2016

Autoalan Keskusliitto ry:n ja Autotuojaat ry:n lausunto kuljettajakoulutusuudistuksen lähtökohtia koskevasta arviomuistiosta

Kiitämme mahdollisuudesta tutustua kuljettajakoulutuksen uudistamisen lähtökohtia esittelevään arviomuistioon ja esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Ajokortin hankinnan kustannukset ovat Suomessa verrattain korkeat. Korkea hinta vähentää nuorten mahdollisuuksia hankkia ajokortti ja varsinkin C-kortin suorittaneiden määrä on vähentynyt Suomessa merkittävästi.

Arviomuistiossa esitetyt kuljettajakoulutusta koskevan uudistuksen lähtökohdat ja tavoitteet ovat oikeasuuntaisia ja ne antavat mahdollisuuksia kuljettajakoulutuksen ja -tutkinnon selkeyttämiseen ja yksinkertaistamiseen. Kuljettajatutkinnon uudistamisessa tulisi määrätietoisesti pyrkiä uusien opetusmenetelmien monipuoliseen hyödyntämiseen, kuljettajaopetuksen monimuotoisuuden lisäämiseen sekä tutkintopainotteiseen ja yksivaiheiseen opetusjärjestelmään siirtymistä. Tavoitteena tulisi olla ennen ajo-oikeuden myöntämistä tapahtuva ajoharjoittelun lisääminen, jotta uudelle kuljettajalle voitaisiin taata mahdollisimman paljon ajokokemusta.

Uudistuksessa tulisi selvittää mahdollisuutta teoriaopetuksen osittaisesta sisällyttämisestä perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen yhteyteen. Ajotaito ja yleisemminkin liikennetaidot ja liikennesääntöjen osaaminen ovat kansalaistaitoja, joille on nähtävissä luonteva rooli myös perusopetuksessa.

Kuljettajakoulutuksen kehittämistarpeet

Ajokortin hankkimisikä on Suomessa siirtynyt myöhemmille ikävuosille ja yhä harvempi nuori hankkii ajokortin heti 18 vuotta täytettyään. Erot ajokorttitiheydessä maaseutumaisen elinympäristön ja kaupunkiseutujen välillä ovat viime vuosien aikana kasvaneet. Ajokortin hankkimatta jättämistä ja siirtymistä vanhemmilla ikävuosille on tulkittu lähes yksinomaan myönteiseksi ilmiöksi, jonka on nähty kuvaavan liikkumiseen liittyvien asenteiden muuttumista. Ajokorttitiheyden alenemisen syyt ja seuraukset eivät ole pelkästään myönteisiä, vaan taustalla on myös monia kielteisiä piirteitä, jotka kertovat yhteiskunnan segregoitumisesta ja tuloerojen kasvusta. Ruotsissa ajokortin on havaittu jäävän hankkimatta erityisesti niillä nuorilla, joilla on alhainen koulutustaso ja pienet tulot. Ruotsissa on arvioitu, että yli puolella nuorista työttömistä ei ole B-korttia. Maahanmuuttajien keskuudessa ajokorttitiheys on selvästi kantaruotsalaisia pienempi.

Kortin hankkimisen siirtyminen myöhemmälle iälle on tasavertaisten liikkumismahdollisuuksien kannalta huolestuttava ilmiö, jos kortin hankkimatta jättämisen syynä ovat korkeat hankintakustannukset. Ajokorttitiheyden aleneminen on huolestuttavaa myös liikenne- ja logistiikka-alan työvoiman saatavuuden kannalta, sillä ala tarvitsee tulevaisuudessakin nuoria osaajia tavarantoiminnan ja henkilökuljetuksen tehtäviin.

Uusien kuljettajien kokemuksia liikenteestä selvittäneen tutkimuksen¹ mukaan kortin suorittaneet ovat keskimäärin tyytyväisiä saamaansa kuljettajaopetukseen ja sen antamiin valmiuksiin. Uudet kuljettajat olivat tyytymättömiä kortin korkeaan hintaan sekä kuljettajatutkinnon monivaiheisuuteen, jonka arvioitiin hankaloittavan ajo-oikeuden hankintaa. Tulosten mukaan lähes kolmannes uusista kuljettajista ei vielä vuoden kuluttua kortin suorittaneista ollut suorittanut kolmivaiheisen tutkinnon toista vaihetta. Vain kolmannes oli suorittanut tutkinnon kolmannen vaiheen vuoden kuluessa ajokortin saamisesta.

Uudet kuljettajat tunnistivat kehittämistarpeita erityisesti pimeällä ajon harjoituksissa ja näytöissä, joissa käytettävää simulaattoriopetusta kritisoitiin. Simulaattori arvioitiin pelilliseksi ja sillä ajaneet arvioivat, että se ei korvaa harjoittelua todellisessa liikenteessä. Kuljettajavalmiuksien kehittämistarpeita uudet kuljettajat tunnistivat erityisesti vaikeissa olosuhteissa ajamisessa ja sekä taloudellisissa ja ympäristöä säästävissä ajotavoissa.

Suomessa kansainvälisesti verrattain harva suorittaa ajokortin opetusluvalla. Monissa muissa maissa yksinomaan autokoulussa kortin suorittaneiden määrä on huomattavasti pienempi. Harjoitteluun perustuvan kuljettajaopetuksen sisältöjä tulisi kehittää siten, että kuljettajaopetuksessa voisi nykyistä joustavammin yhdistää autokoulussa hankittua opetusta ja valvottua ajoharjoittelua todellisessa liikenteessä.

Muistiossa on esitetty paljon kysymyksiä kuljettajakoulutuksen uudistamisen yksityiskohdista. Olemme ohkeen nostaneet esille tärkeimpiä uudistukseen liittyviä näkökulmia:

- uudistuksen tulisi kattaa kaikki ajoneuvoluokat
- näkemyksemme mukaan Suomen ei kokonaan tulisi luopua opetuksen sisällön sääntelystä, mutta sääntelyä tulisi keventää ja opetussuunnitelmassa tulisi jättää tilaa erilaisten opetusmuotojen yhdistämiselle (opetusluvan ja ammattimaisen opetuksen yhdistelmänä)
- liikenteessä ajoa ei tulisi korvata simulaattorilla tehtävällä harjoittelulla, vaan sen tulisi täydentää liikenteessä tehtävää ajoharjoittelua
- tutkintoon sisältyvää ajoharjoittelua tulisi voida tehdä nimettyjen valvojien kanssa (esimerkiksi ajokokemusta omaavat perheenjäsenet)
- tutkinnon tulisi olla yksivaiheinen
- teoriaopetuksessa tulisi hyödyntää ensisijaisesti verkko-opetusalustoja ja itseoppimiseen kannustavia alustoja, jotka alentaisivat teoriaopetuksen kustannuksia
- teoriaopetusta tulisi sisällyttää perusopetukseen ja toisen asteen opetuksen yhteyteen
- kuljettajaopetukseen tulisi sisällyttää vaikeiden olosuhteiden harjoitteluun tähtäävä ajorataharjoitteluosuus, joka tulisi ensisijaisesti suorittaa liikenneopettajan johdolla
- ajo-oikeusjärjestelmän päällekkäisyydet tulisi poistaa siten, että siirryttäessä alemmasta luokasta ylempään luokkaan teoriaopetus ei kertaantuisi ja kustannukset kumuloituisi

¹ Kalenoja & Tuominen, 2016. Uusien kuljettajien indeksitutkimus. Tyytyväisyys kuljettajaopetukseen ja kokemukset liikenteestä 2013–2015. Trafikin tutkimuksia 9/2016.

- ajo-opetuksen aloitusikää tulisi harkita alennettavan
- ajokoe tulisi eriyttää tilanteissa, joissa kortti joudutaan uusimaan terveydellisistä syistä
- iäkkäiden ajoterveyden kehittyessä ikäkuljettajien ajokorttien voimassaoloaikoja tulisi pidentää ja siirtää terveydenhuoltohenkilökunnalle suurempi vastuu ajoterveyden seurannasta
- ulkomailta kortin suorittaneiden kuljettajaopetuksen vaatimuksia tulisi keventää
- liikenneturvallisuuden parantamisen kannalta ja kustannusten säästämiseksi mopoautojen tiilalle tulisi sallia ajo teholtaan ja nopeudeltaan rajoitetulla henkilöautolla
- traktorin ajo-oikeutta tulisi selkeyttää siten, että tutkintovaatimukset olisivat samansisältöiset

Autotuoajat ry ja Autoalan Keskusliitto ovat mielellään mukana kuljettajauudistuksen jatkovalmistelussa.

Tero Kallio

toimitusjohtaja, Autotuoajat ry

Pekka Rissa

toimitusjohtaja, Autoalan Keskusliitto ry